

Utlåtande av rådet för bedömning av
lagstiftningen

Ärendenummer: VN/15562/2025-VNK-2

Datum: 5.6.2025

Utlåtande av rådet för bedömning av lagstiftningen till försvarsministeriet om utkastet till regeringens proposition om ändring av värnpliktslagen och lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor

Propositionsutkastet gällande värnpliktslagen och lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor har beretts väl. Propositionen ger en god uppfattning om ärendets bakomliggande orsaker, dess målsättningar och de viktigaste förslagen med avseende på dessa. I propositionen identifieras och bedöms de grundläggande rättigheter som är väsentliga med tanke på propositionen. I propositionen beaktas konsekvenserna för ålänningarna och deras språkliga rättigheter.

De väsentligaste bristerna och utvecklingsbehoven i utkastet till proposition

- i) Rådet för bedömning av lagstiftningen anser att propositionsutkastet inte innehåller några brister eller utvecklingsobjekt i fråga om konsekvensbedömningen.

1. Det väsentligaste innehållet i regeringens propositionsutkast

Den beskrivning som återges här är ett direkt citat ur avsnittet "Propositionens huvudsakliga innehåll" i propositionsutkastet.

"I denna proposition föreslås det att värnpliktslagen och lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor ändras. I värnpliktslagen föreslås det bestämmelser om rätten för män med åländsk hembygdsrätt att ansöka om upphävande av befrielse från värnplikt samt bestämmelser som gör det möjligt för personer som under eller efter beväringstjänsten fastställer sitt kön som kvinna att fortsätta tjänstgöringen som frivillig militärtjänst för kvinnor.

Enligt förslaget till ändring av lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor ska personer som fastställer sitt kön som man i enlighet med lagen om könsfastställelse fortsätta sin tjänstgöring som beväringstjänst enligt värnpliktslagen."

2. Bedömning av regeringens propositionsutkast och konsekvensbedömningar

2.1 Allmänna observationer

Syftet med propositionen är att skapa klarhet i rättsläget för de åländska män med hembygdsrätt som frivilligt vill söka sig till att fullgöra militärtjänst. Därtill är avsikten med propositionen att rätta till det oklara rättsläget kring sådana situationer där den värnpliktiga eller en person som sökt sig till frivillig militärtjänst för kvinnor byter kön i enlighet med lagen om könsfastställelse innan han eller hon rycker in, under eller efter värnplikten. **Rådet anser** att man i lagförslaget beskriver frågans bakgrund, de centrala förslagen och målsättning. Av propositionsutkastet framgår även behovet av lagändring samt storleksklassen för lagens målgrupp.

Rådet anser att propositionsutkastet innehåller en koncis beskrivning av övriga genomförandealternativ och motiveringar till varför de inte är ändamålsenliga för att uppnå propositionens målsättning. Vid jämförelsen av alternativen har man även beaktat det alternativ där nuläget bevaras, vilket är positivt.

Rådet anser det vara positivt att man i propositionsutkastet har redogjort för de väsentligaste remissvaren och berättat på vilket sätt propositionen har kompletterats på basis av remissvaren.

2.2 Övriga konsekvenser för människor och samhället

Rådet för bedömning av lagstiftningen anser att man i propositionsutkastet har identifierat de grundläggande rättigheter som är väsentliga med tanke på propositionen, till exempel jämlikhet (GL 6 §), rättsskydd (GL 21 §) samt rätten till liv, personlig frihet och integritet (GL 7 §). I propositionsutkastet har man bedömt konsekvenserna för dessa och av propositionen framgår att den stärker tillgodoseendet av de nämnda grundläggande rättigheterna.

Enligt propositionsutkastet kan den föreslagna ändringen i viss mån öka mängden kundserviceuppgifter hos Försvarsmaktens regionalbyråer. På basis av den mycket ringa mängden åländska personer som söker sig till frivillig militärtjänst verkar det inte vara sannolikt att propositionen ökar myndigheternas administrativa börda. **Rådet anser** att man i propositionsutkastet har i tillräcklig grad bedömt propositionens konsekvenser för myndigheterna.

Rådet anser det vara positivt att man i propositionsutkastet har bedömt konsekvenserna för ålänningar och deras språkliga rättigheter. Propositionsutkastet ger uppfattningen att män med åländsk hembygdsrätt som vill söka sig till frivillig militärtjänst kan fullgöra militärtjänsten på svenska.¹

3. Utlåtande av rådet för bedömning av lagstiftningen

Utlåtandet av rådet för bedömning av lagstiftningen har meddelats om regeringens proposition om ändring av värnpliktslagen och lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor (projektnummer: PLM004:00/2023), som försvarsministeriet lämnade till rådet per e-post den 21 maj 2025. Utlåtandet är offentligt.

Rådet för bedömning av lagstiftningen anser att utkastet till regeringens proposition uppfyller kraven i anvisningarna om konsekvensbedömning vid lagberedning på ett berömvärt sätt. Rådet föreslår endast några mindre tillägg till utkastet till proposition.

Helsingfors den 5 juni 2025

Eeva-Liisa Inkeroinen

Ordförande för rådet för bedömning av lagstiftningen

Essi Römpötti

Specialsakkunnig, sekreterare för rådet för bedömning av lagstiftningen

Kontaktuppgifter:

Statsrådets kansli
PB 23, 00023 Statsrådet
valtioneuvosto.fi
tfn 0295 16001

¹ Enligt 55.1 § i värnpliktslagen (1438/2007) har en finsk- eller svenskspråkig värnpliktig rätt att förordnas till ett truppförband vars undervisningsspråk är dennas modersmål.

Bilaga 1 Standarduttalanden som används av rådet för bedömning av lagstiftningen

5. Rådet för bedömning av lagstiftningen anser att utkastet till regeringens proposition uppfyller kraven i anvisningarna om konsekvensbedömning vid lagberedning på ett berömvärt sätt. Rådet föreslår endast några mindre tillägg till utkastet till proposition.

4. Rådet för bedömning av lagstiftningen anser att utkastet till regeringens proposition uppfyller kraven i anvisningarna om konsekvensbedömning vid lagberedning väl. Rådet rekommenderar att utkastet till proposition kompletteras i enlighet med rådets utlåtande innan propositionen lämnas till riksdagen.

3. Rådet för bedömning av lagstiftningen anser att utkastet till regeringens proposition följer anvisningarna om konsekvensbedömning vid lagberedning på ett nöjaktigt sätt. Rådet rekommenderar att utkastet till proposition korrigeras i enlighet med rådets utlåtande innan propositionen lämnas till riksdagen.

2. Rådet för bedömning av lagstiftningen anser att utkastet till regeringens proposition följer anvisningarna om konsekvensbedömning vid lagberedning på ett otillfredsställande sätt. I utkastet till proposition finns betydande brister, och det bör korrigeras i enlighet med rådets utlåtande innan propositionen lämnas till riksdagen.

1. Rådet för bedömning av lagstiftningen anser att bristerna i utkastet till regeringens proposition är så betydande att det inte uppfyller kraven i anvisningarna om konsekvensbedömning vid lagberedning. Utifrån propositionsutkastet är det inte möjligt att bilda sig en tillräcklig och motiverad uppfattning om förslaget och inte heller om dess ekonomiska och samhälleliga konsekvenser. Om bristerna inte korrigeras finns det skäl att allvarligt överväga huruvida propositionen kan lämnas till riksdagen för behandling.*

* Sista meningen utelämnas i situationer där det inte är möjligt att låta bli att lämna propositionen till riksdagen för behandling.